

REPUBLIKA HRVATSKA
ODBOR ZA ETIKU U ZNANOSTI I VISOKOM
OBRAZOVANJU

KLASA: 003-08/17-04/0008
URBROJ: 355-01-03-17-0003
Zagreb, 23. studenog 2017.

Odvjetničko društvo Šeparović, Špehar i Gavranović
Ulica A. Šenoje 19
10 000 Zagreb

n/p odvjetnica Ivana Špehar

Temeljem:

Prijave prof.dr.sc. Vjekoslava Miličića protiv prof. dr. sc. Miroslava Šeparovića za prepisivanje/plagiranje doktorskog rada „Dobrobit djeteta i načelo najboljeg interesa djeteta u praksi Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Republike Hrvatske“ pozivom na „odgovarajuće odredbe Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Zakona o autorskim i drugim srodnim pravima, Kaznenog zakona, Statuta Sveučilišta u Zagrebu, raznih tzv. Etičkih kodeksa itd.“ primljene 1. veljače 2017. i Dopune Prijavi primljene 17. veljače 2017.

i

Prijave prof. dr. sc. Miroslava Šeparovića kojeg zastupa odvjetnica Ivana Špehar iz Odvjetničkog društva Šeparović, Špehar i Gavranović iz Zagreba protiv prof. dr. sc. Vjekoslava Miličića za kršenje Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu, Članak 18. stavci 2, 3 i 4 i Etičkog kodeksa Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, Članak 8. stavak 3, poslane Odboru za etiku u znanosti i visokom obrazovanju 11.04.2017. godine i popraćene s 15 Priloga,

Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju je na svojoj redovitoj 29. sjednici održanoj 21. studenog 2017. godine je, temeljem Članka 112. st. 4 i st. 7. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, jednoglasno donio sljedeće

MIŠLJENJE

Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju (OEZVO) smatra prijavu prof. dr. sc. Vjekoslava Miličića protiv prof. dr. sc. Miroslava Šeparovića djelomično osnovanom i utvrđuje da je prijavljeni prekršio Članak 8. Etičkog kodeksa OEZVO u smislu nepotpunog i

nepreglednog navođenja izvora. OEZVO pri tom uvažava „pravila, tj. posebnosti predmetne akademske discipline vezana uz konvenciju, stil i očekivanja načina citiranja objavljenih djela“ (čl. 8. Etičkog kodeksa OEZVO).

Pozivajući se na Guide for the Preparation of Scientific Papers for Publication, UNESCO, Paris 1983, Kazneni zakonik RH (Članak 48. st. 1 t. 6), Zaključak Vijeća Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 21.1.2000. godine, i Utvrđenja Povjerenstva Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, br 01-874 od 10.3.2000. godine kao reference koje određuju pravila navođenja tuđih tekstova, prijavitelj prof.dr.sc. Vjekoslav Miličić pokazuje niz primjera nekorektnog navođenja tuđih tekstova u doktorskom radu prof.dr.sc. Miroslava Šeparovića iz 2013. godine. Usporedno predočavajući preslike teksta doktorskog rada i tekstove koji su u nju preneseni, Prijavitelj upućuje da je prijavljeni u doktorskom radu koji ima 230 stranica, na stranicama 1-43, 45-46, 48-64, 68-72, 81-90, 92-93, 96-97, 100-135, 137-138, 141-165, 167-174, 176-177, 179-182 i 187-212 prekršio pravila navođenja tuđih tekstova (uključujući i tekstove svoje mentorice) na barem jedan od slijedećih načina:

- doslovno navođenje tuđeg teksta bez navođenja izvora
- doslovno prevođenje engleskih i njemačkih tekstova bez navođenja izvora
- prepričavanje tuđeg teksta bez navođenja izvora
- navođenje izvora koji nisu u popisu literature
- pogrešno navođenje stranice s koje je prenesen tuđi tekst
- izostanak neupitnog označavanja razlikovanja svojeg od tuđeg/prepisanog teksta
- pogrešno navođenje izvora
- izostavljanje korištenog izvora u popisu literature

Prijavitelj navodi i da je prijavljeni korektno citirao 9 autora na 10 stranica teksta doktorskog rada. Time argumentira tvrdnju da se nekorektno navođenje tuđih tekstova ne pojavljuje u tekstu omaškom.

Nakon usporedbe predočenih preslika teksta doktorskog rada i tekstova koji su u njega preneseni, OEZVO je utvrdio da se radi o nekorektnom prenošenju, prepričavanju i sažimanju tuđih tekstova. Pri tome su odvojeni i nisu razmatrani navodi Prijavitelja o „prijeporu jezika“, „prepričavanju prethodnog teksta“, „preuzimanju iz druge ruke“, „doslovnom ponavljanju sebe“, „tautološkim iskazima“, „obmanjivanju lažnim navodom“, „neshvatljivom ponavljanju istog“ itd. Razmatran je samo meritum prijave, to jest tretman tuđih tekstova u doktorskom radu prof.dr.sc. Miroslava Šeparovića..

OEZVO je usporedno s Prijavom prof.dr.sc. Vjekoslava Miličića protiv prof.dr.sc. Miroslava Šeparovića, razmatrao Prijavu prof. dr.sc. Miroslava Šeparovića protiv dr.sc.sc. Vjekoslava Miličića. OEZVO utvrđuje da je prijava prof.dr.sc. Miroslava Šeparovića, sada prijavitelja osnovana u dijelu u kojem se navodi da prof. dr. sc. Vjekoslav Miličić, sada prijavljeni, „postupa protivno odredbama Etičkog kodeksa Odbora.....te obvezi poštivanja međusobnog dostojanstva i civiliziranog postupanja kao i načelu da je nedopustivo stvarati neprijateljsko akademsko okruženje uznemiravanjem“ (Prijava protiv prof. dr. sc. Vjekoslava Miličića, str 2). OEZVO smatra da je prof. dr. sc. Vjekoslav Miličić neetično postupio kad je kopije kaznene prijave protiv prof.dr.sc. Miroslava Šeparovića poslao na kućne adrese pojedinih sudaca Ustavnog suda kojim prijavljeni predsjedava. Prof. dr. sc. Vjekoslav Miličić time je prekršio Članak 5. Etičkog kodeksa Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju. Prof. dr. sc. Vjekoslav Miličić prekršio je Članak 5. i pitajući se „kakve veze ima i uopće može imati s doktoratom rad, ako mu preko 2/3 teksta čine presude/odluke raznih sudova k tome i doslovno

prepisane ili/i prepisane/prepričane“. Članak 5. prekršio je i navodeći da prof.dr.sc. Miroslav Šeparović „nema osnovna znanja o metodologiji prava“, te da „u radu nema teksta Šeparović, M. a kamo li bilo kojeg/kakvog doprinosa znanosti“.

OEZVO nadalje, utvrđuje da je prijava prof.dr.sc. Miroslava Šeparovića, sada prijavitelja, nedovoljno osnovana u dijelu u kojem se očituje o glavi 3. PLAGIJATI; 3.2. Oprimjerenja plagijata, knjige „Čudoređe i deontologija znanstvenog rada – nečudoređe i neprofesionalnost plagiranja“ autora prof. dr. sc. Vjekoslava Miličića. OEZVO i dalje smatra da je prijavitelj prekršio Članak 8. st. 3. Etičkog kodeksa OEZVO u smislu „plagiranja – prepisivanja ili preuzimanje ideja, misli i riječi drugih autora“ bez navođenja izvora. I ovdje su uvažena „pravila, tj. posebnosti predmetne akademske discipline vezana uz konvenciju, stil i očekivanja načina citiranja objavljenih djela“ (čl. 8. st. 3 Etičkog kodeksa OEZVO).

U Prijavi se navodi da je „iz dostavljenih ročišnih zapisnika dakle iz iskaza saslušanih svjedoka dekanice Pravnog fakulteta u Zagrebu prof. dr. sc. Dubravke Hrabar i prof. dr.sc. Aleksandre Korać Graovac, profesorice Pravnog fakulteta u Zagrebu, kao i iz saslušanja svjedoka akademika Vlatka Silobrčića, vidljivo da ne postoji propisani način citiranja, a ponajmanje da sve što se citira mora stajati u navodnicima.“ Navodi se i da „...upotreba navodnih znakova kod citiranja nigdje nije propisana, niti postoji ijedan propis koji bi određivao načine citiranja, a što je vidljivo i iz naprijed navedenih svjedočenja eminentnih stručnjaka.“

U tvrdnje eminentnih stručnjaka o nepostojanju propisa o citiranju ne treba sumnjati, ali treba uočiti da je akademska praksa o tome uvriježena. Kako bi otklonio moguću sumnju u objektivnost, OEZVO se ovdje ne poziva na izvore koje koristi prof. dr. sc. Vjekoslav Miličić u svojoj Prijavi protiv prof. dr. sc. Miroslava Šeparovića, već na upute neposredno namijenjene studentima fakulteta na kojem predaju profesori navedeni u dostavljenim ročišnim zapisnicima. Riječ je o Uputama za izradu studentskih pisanih radova koje je 2002. godine, 11 godina prije obrane doktorskog rada doktorskog kandidata Miroslava Šeparovića napisao doc. dr. sc. Alan Uzelac, a izdao Pravni fakultet u Zagrebu:

Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet u Zagrebu

doc. dr. sc. Alan Uzelac

Upute za izradu studentskih pisanih radova

Zagreb, 2002.

Nakladnik: Pravni fakultet u Zagrebu

Za nakladnika: Prof.dr. sc. Davor Krapac

Upute priredio: Doc.dr.sc Alan Uzelac

Recenzenti: Doc.dr.sc. Aleksandra Korać, Mr.sc. Marko Petrak i Doc.dr.sc. Dalibor Čepulo

U predgovoru Uputa navedeno je:

„...Ove upute nastale su na poticaj Fakultetskog vijeća Pravnog fakulteta u Zagrebu, koje je u listopadu 2000. godine imenovalo povjerenstvo čiji je zadatak bio ispitati mogućnost standardizacije pisanih studentskih radova i sastaviti odgovarajuće upute. Svi članovi Vijeća bili su pozvani da pomognu Povjerenstvu savjetima i uputama. Nakon diskusije o primljenim sugestijama i više sastanaka, članovi Povjerenstva su izradili ove Upute. Najveći dio teksta napisao je doc. dr. sc. Alan Uzelac, a konačnom oblikovanju teksta doprinijeli su druga dva člana Povjerenstva - doc. dr. sc. Aleksandra Korać (ujedno i predsjednica Povjerenstva) i mr. sc. Marko Petrak ...“

U poglavlju 9. Citiranje navedeno je:

„Citat također razlučuje misli i ideje autora od misli i ideja drugih. Dok postoji mnogo načina i stilova citiranja, dotle je jedno pravilo isto i nepromjenjivo kod svih: tekst mora uvijek jasno naznačivati gdje prestaju stavovi autora i počinje iznošenje tuđih stavova. Ako to ne bude dostatno jasno naznačeno, autor se izlaže opasnosti da bude optužen za prisvajanje tuđeg autorskog rada. To je vjerojatno najteža optužba s kojom se bilo koji autor može susresti, jer je plagijat - prisvajanje proizvoda tuđeg znanstvenog i stručnog rada - usporediv s neovlaštenim prisvajanje tuđih stvari. Stoga je važno disciplinirano slijediti pravila o citiranju i, gdje god je to moguće, nastojati ukloniti eventualne dvojbe oko izvora iznesenih tvrdnji i ideja. Sve ono što se prepisuje iz drugih izvora mora se na valjan način označiti (navodnicima ili na drugi način) i precizno naznačiti odakle navod potječe.“

Upute, dakle, jasno određuju da se citirani i autorski tekst moraju vizualno razlikovati i da treba biti jasno gdje zastaje autorski tekst, a počinje citat i gdje citat završava, a autorski tekst se nastavlja. Nakon uvida u dokumentaciju koju su priložile obje strane OEZVO smatra da prof. dr.sc. Miroslav Šeparović, tada doktorski kandidat, nije slijedio upute koje je Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu dao svojim studentima. Citati u njegovom doktorskom radu u najmanju ruku su nekorektni.

U Prijavi se navodi i da je prof. dr.sc. Miroslav Šeparović u svojoj doktorskoj disertaciji „svakog citiranog autora obilježio fus notom navodeći autora, djelo i stranice citiranog izvora i potpuno je jasno što su stavovi dr. sc. Šeparovića, a što citiranog autora“. Navedena tvrdnja da su autori obilježeni stoji, ali je propušteno reći da citirani tekstovi nisu odvojeni od autorovih i da stoga uopće nije jasno što su stavovi dr.sc. Šeparovića, a što citiranih autora.

Primjer te nejasnoće navodi sam prijavitelj koji Prijavi prilaže izvadak iz svoje disertacije (Prilog 4.). Prenosimo preslik dijela Priloga:

PRESLIK:

Glede posvojenja djeteta, za države koje reguliraju takav oblik zbrinjavanja djece, Konvencija daje samo osnovne odrednice. Kad se radi o posvojenju djeteta unutar jednog pravnog sustava, posvojenje trebaju provoditi nadležna tijela, prema postojećim materijalnim i postupovnim odredbama, uz pristanak za to potrebnih osoba, uzimajući u obzir položaj djeteta prema roditeljima, srodnicima i zakonskim zastupnicima. Tzv. međudržavno posvojenje tj. posvojenje djeteta od strane posvojitelja koji su državljanstva različitog od djetetovog, Konvencija ga predviđa kao zamjenski način zbrinjavanja djeteta, ako se ono ne može udomiti, posvojiti ili zbrinuti na primjeren način u zemlji svojeg podrijetla (čl. 21. st. 1. t. b). Uz to, propisana je zabrana ostvarivanja nedopuštene novčane koristi u međudržavnom posvojenju (čl. 21. st. 1. t. d). Radi promicanja posvojenja kako najboljeg načina zbrinjavanja djece bez roditeljske skrbi, Konvencija upućuje države na sklapanje dvostranih i višestranih ugovora i konvencija, kako bi detaljnije regulirale pitanje posvojenja s međunarodnim elementom.¹⁶⁰

Tu preporuku KPD-a iz članka 21e. ispunila je Europska konvencija o posvojenju (revidirana) Vijeća Europe koja je stupila na snagu 1. rujna 2011. godine ali koja još nije na snazi u Republici Hrvatskoj. Cilj ove Konvencije je smanjiti poteškoće kod zasnivanja posvojenja djece koje su uzrokovane različitim zakonskim rješenjima u nacionalnim zakonodavstvima zemalja potpisnica, te promicati interese djece koja su posvojena. Zbog toga su se države članice obvezale da će usvojiti zakonske i druge mjere kako bi osigurale usklađenost nacionalnog zakonodavstva s odredbama ove Konvencije.

¹⁵⁹ Musić, L., Udomiteljstvo djece u nekim odlukama Europskog suda za ljudska prava, *Dijete i društvo* : časopis za promicanje prava djeteta, 7, 2005, 2, str. 370.

¹⁶⁰ Hrabar, D., u: Alinčić, M., Hrabar, D., Jakovac-Lozić D., Korac-Graovac, A., *Obiteljsko pravo*, III. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, 2007., str. 233.

KRAJ PRESLIKA

Napomena 160 primjer je nepotpunog i čitaocu nepreglednog citiranja. Citirani tekst se vizualno ne razlikuje od ostatka teksta pa nije jasno da li je citirana posljednja riječ rečenice, cijela rečenica ili cijeli pasus. Kao primjeri mogu poslužiti i nepotpuni citati obilježeni napomenama 98 i 159 iz Priloga 4. Prijave prof. dr.sc. Miroslava Šeparovića protiv prof. dr. sc. Vjekoslava Miličića.

Treba podsjetiti i da su upute o citiranju svojim studentima objavili i Katedra za radno i socijalno pravo i Studijski centar socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, te Pravni fakulteti Sveučilišta u Rijeci i Splitu. Dostupne su na mrežnim stranicama triju fakulteta:

Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet

Katedra za radno i socijalno pravo

Upute za izradu seminarskih i diplomskih radova te za citiranje, parafraziranje i upućivanje na izvore

Zagreb, listopad 2014. (ažurirano rujna 2016.), postavljeno na mrežnu stranicu 10.9.2016.

Na stranici 7. Uputa navedeno je:

„Izravno i neizravno navođenje primarnih i sekundarnih pravnih izvora, kao i korištenje dijela sadržaja odgovarajuće literature sastavni je dio pisanja akademskih radova u skladu s pravilima akademskog poštenja. Jedinствени način upućivanja na te izvore za sada ne postoji, pa smo ove upute izradili sukladno podacima koje traži Hrvatska znanstvena bibliografija.

Odmah je potrebno upozoriti na razliku između citiranja, parafraziranja i navođenja referenci:

Izravno navođenje (citiranje) je postupak u akademskom pisanju kojim se u rad u neizmijenjenom obliku prenosi tekstovni, tabelarni, slikovni ili drugi autorskim pravom zaštićeni sadržaj, pri čemu se navodi uputa (referenca) na bibliografski izvor iz kojega je taj sadržaj preuzet. Tekst preuzet u neizmijenjenom obliku bi trebalo označiti s navodnim znakovima („.....“).

Neizravno navođenje (parafraziranje) je postupak u akademskom pisanju kojim se iz nekog izvora neizravno (prepričavanjem, sažimanjem, tumačenjem i sl.) u akademski rad prenosi tekstovni ili drugi autorskim pravom zaštićeni sadržaj, pri čemu se (osim ako je riječ o općepoznatom sadržaju) navodi uputa (referenca) na taj izvor.“

Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet

Studijski centar socijalnog rada

Upute za završni rad na preddiplomskom studiju socijalnog rada

Postavljeno na mrežnu stranicu 20.1.2010.

Na stranici 13. Uputa navedeno je:

„Kraći citati (manji od tri reda) uključuju se u tekst rada bez prelaska u novi red ili sl., a početak i kraj citata označavaju se navodnicima. Na kraju citata potrebno je precizno navesti izvor po pravilima za navođenje literature. Ako je citat duži od tri reda potrebno ga je staviti u novi red na način da se u odnosu na preostali tekst cijeli citat uvuče više u desno. Također navedeni citat je potrebno napisati manjim i kosim slovima. U tom ga slučaju nije potrebno označiti navodnicima.“

Sveučilište u Splitu, Pravni fakultet

Katedra za Kazneno procesno pravo

Upute za izradu seminarskih radova iz kolegija kazneno pravo

Split, 27.3.2017. <http://www.pravst.unist.hr/fakultet.php?p=0&s=122>

Na stranici 2 navedeno je:

„Svaka tuđa misao u radu mora biti citirana u bilješkama. Bilješke se pišu ispod crte na dnu svake stranice i označavaju se rednim brojem počevši od prve stranice do kraja rada. Citirani tekst u radu označava se navodnicima („....“) nakon čega slijedi upućivanje na izvor u bilješci.“

Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet

Upute za izradu studentskih pisanih radova (diplomski, završni i seminarski radovi)

Rijeka, 2015. <http://pravri.uniri.hr/files/Dokumenti/Pravilnici/uputeradovi.pdf>

Na stranici 8 Uputa naveden je citat iz knjige Tkalac Verčić, A., Sinčić, D., Pološki Vokić, N.: Priručnik za metodologiju istraživačkog rada u društvenim istraživanjima : kako osmisлити, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje, Zagreb, M.E.P., 2011., str. 170:

„Citiranje je preuzimanje teksta iz drugih izvora od riječi do riječi, u kojem slučaju je

preuzeti tekst potrebno staviti u navodne znakove („...“). U slučaju izostavljanja dijelova izvornog teksta, umjesto izostavljenog, ali još uvijek unutar navodnika, stavlja se trotočje (...).

Parafraziranje je prepričavanje teksta drugih vlastitim riječima. Koristi se u slučaju kad se želi preuzeti veći dio teksta, jer se sumiranjem i oblikovanjem vlastitim riječima on svodi na manji obim. Pri parafraziranju je bitno paziti da se zadrži smisao izvornog teksta. Interpretiranje je tumačenje tuđih koncepata, mišljenja, nalaza, zaključaka i slično na vlastiti način, odnosno dodavanje vrijednosti radu drugih.“

U Prijavi prof. dr. sc. Miroslava Šeparovića protiv prof. dr. sc. Vjekoslava Miličića navedeno je da je prijavitelj protiv prijavljenog 19. rujna 2016 podnio i privatnu tužbu Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu. Lako je, dakle, uočiti da su 4 od navedenih 5 Uputa objavljene prije podnošenja privatne tužbe i da su dvije saslušane svjedokinje od kojih je jedna koautorica **Uputa za izradu studentskih pisanih radova** Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, mogle imati dobar uvid u akademsku praksu citiranja koju promiču spomenuta tri pravna fakulteta. U tvrdnje eminentnih stručnjaka o nepostojanju propisa o citiranju, ponavljamo, ne treba sumnjati, ali treba uočiti da je akademska praksa o tome u nas već itekako uvriježena i da bi upute za pisanje seminarskih, diplomskih i završnih radova trebale vrijediti i za one doktorske.

S poštovanjem,

dr. sc. Ivica Vilibić
predsjednik Odbora

Dostaviti:

- prof. dr. sc. Miroslav Šeparović (odvjetnica Ivana Špehar iz Odvjetničkog društva Šeparović, Špehar i Gavranić iz Zagreba)
- prof. dr. sc. Vjekoslav Miličić
- pismohrana, ovdje